

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNIT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNIT**

Janette Šandorová

Práca v záhrade

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: <Mgr. Janette Šandorová>
Kontakt na autora UZ: <ZŠ s MŠ Važec, Školská339,
03261 Važec,
zs.vazec@stonline.sk >

Názov: <**Práca v záhrade**>
Rok vytvorenia: <2014>
**Oponentský posudok
vypracoval:** <Mgr. Agata Ilavská>
ISBN 978-80-565-0759-9

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

Ťahal dedko repu.....	1
Ovocie a zelenina.....	7
Pokus.....	9
Vieš, že.....	10
Kvety.....	15
Bylinková záhradka.....	16
Zabavme sa.....	18
Použité zdroje.....	20

Ťahal dedko repu

Kde bolo - tam bolo, bol raz jeden dedko. Tento dedko mal krásnu veľkú záhradu, v ktorej pestoval zeleninu a chutné ovocie. Raz vyšiel dedko pred dom nadýchať sa čerstvého vzduchu. Bola jar, vtáčiky spievali, zem voňala.

Ako je dnes krásne! – pochvaľoval si dedko. Siahol rukou do vrečka nohavíc a tam – semienko. Ktovie, kde sa tam vzalo!

Dedko spravil päťou vo vlhkej zemi jamku a semienko do nej opatrne, ale o-pa-tr-ne vložil.

Semienko utešene rástlo. Najprv pustilo koreňok, potom z neho vyklíčili lístky. Dedko ho polieval a okopával ako najlepšie vedel.

Semienko rástlo, lístky sa mu veselo zelenali a keď sa pod nimi začalo zaokrúhľovať biele bruško, to už dedko vedel: „Zasadil som repku!“

Repka rástla a rástla. Najprv bola maličká, potom väčšia a napokon taká obrovitánska, že podobnú ešte svet nevidel.

Ťahal repu, ťahal, najprv len trošku a nič. Potom viac a napokon z celej sily, ale repa držala mocnými koreňmi v zemi ako prikovaná.

No počkaj, veď ťa ja dostanem! – zlostil sa dedko, ba aj nohou dupol, ale nepomohlo.

Pozbieral všetky sily, uchopil šticu zelených listov a ťahal, ťahal, ťaháááál... ale vytiahnuť ju nijakovsky nemohol.

Sám to veru nezmôžem, – povzdychol si. – Potrebujem pomoc.

Zavolať teda babku.

Babka, prosím ťa, pod' sem na chvíľočku, pomôž mi vytiahnuť toto repisko!

Babka v kuchyni piekla buchty, ale keď začula, že treba dedkovi pomôcť, ochotne pribehla.

Repu? A ktorú? – spýtala sa.

Ktorú, ktorú... no predsa túto opachu! – rozhodil ruky dedko.

Babka si šikovne vysúkala rukávy a chytila dedka okolo pása. Ťahá dedko repu, ťahá babka dedka. Ťahajú, ťahajú, no repu vytiahnuť nemôžu.

Ej veru, ešte nás nie je dosť! – povedal dedko a obzeral sa, kto by im mohol pomôcť.

Práve vtedy šla okolo vnučka Zuzka.

Zuzka, nože pod' sem, moja! – volala ju babka.

Tuto sa postav, Zuzka, za babku a ty, babka, zasa za mňa! – povedal dedko a mocne chytil repu za zelenú šticu.

Dedko sa nadýchol a povedal: Ťahajme – teraz!

Všetci traja sa zapreli, ako najlepšie vedeli a potiahli, ale repa sa ani nepohla.

Ešte raz! – skríkol dedko. Potiahli teda ešte raz, dedko repu, babka dedka, vnučka babku, ťahajú a ťahajú, ale repu vytiahnuť nemôžu.

Ešte je nás málo, – povedal dedko a trochu odľúkol.

Aha, tamto beží Dunčo, – povedala babka.

Dunčo, Dunčo! – zvolala Zuzka. – Pod' nám pomôcť repu vytiahnuť!

Dunčo ochotne pribehol a zavrteľ chvostíkom. Dedko ho potľapkal po huňatom kožuchu.

Postavíš sa tuto za mňa, ja za babku, babka za dedka, a budeme ťahať, rozumel si? – vysvetľovala Dunčovi Zuzka.

Dunčo zavrteľ chvostíkom, že rozumel.

A tak sa zasa postavili: prvý dedko, za ním babka, za ňou vnučka a na konci Dunčo.

Teraz! – skríkol dedko a potiahol z celej sily.

Ale repa držala ako prilepená. Ešte raz! – zavelil dedko, a tak všetci ťahajú – dedko repu, babka dedka, vnučka babku, psíček vnučku. Ťahajú, ťahajú, vytiahnuť nemôžu.

Málo nás je, – povedal dedko a obzeral sa, koho by ešte zavolať na pomoc.

Mňau! – ozvalo sa spoza plotu. – Mňau, mňau!

Murka! – potešil sa dedko. – Ideš ako na zavolanie. Nože sa postav tuto za Dunča a keď poviem ťahajme, tak potiahneš aj ty, rozumela si?

Mňau! – odpovedala Murka a lenivo sa pretiahla.

Murka sa silno chytila Dunča.

A tak sa pochytili – dedko repu, babka dedka, vnučka babku, psíček vnučku, mačka psíčka. Ťahajú, ťahajú, ale tú potvorskú repu nie a nie vytiahnuť!

Ešte! – vola dedko. Všetci zabrali z celej sily.

Ešte trošku! Tuším sa kúštiček pohla! Nože sa pochlapte, už stačí len máličko!

Všetci ťahali a ťahali, a cítili, že už naozaj stačí len máličko.

Vtedy z diery vykukla myška.

Nože, Hryzka, pod', prosím ťa, pomôž nám repu vytiahnuť! – poprosila babka.

Písk! – vypískla myška a vrtko vybehla z diery.

Sem sa postav, za Murku!

Myška sa poslušne zaradila za Murku a zadívala sa na dedka čiernymi lesklými očkami ako koráliky.

Výborne! – povedal dedko. – A teraz všetci spolu ťaháme a ťaháme!

A tak ťahali a ťahali – dedko repu, babka dedka, vnučka babku, psíček vnučku, mačka psíčka, myška mačku.

Ťahali a ťahali, až sa im z kečky parilo. Dedkovi od námahy vystúpil na čelo pot.

Zrazu repa začala pomaly, pomaličky povol'ovať.

Myška si ani nič nepomyslela, ani nič nepovedala, len poriadne potiahla. Repa odrazu urobila hop! A bola vonku.

Všetci sa prekoprcli – dedko na babku, babka na vnučku, vnučka na psíčka, psíček na mačičku a mačička na myšku. Ale tú obrovskú repu, tú predsa len vytiahli! To bolo radosti!

1. Keby si ty mal semiačko, vedel by si, ako ho správne zasiat?

.....

2. Pomáhaš rodičom v záhrade?

.....

3. Vieš aké práce treba v záhradke urobiť na jar?

.....

V lete treba záhradu pravidelne polievať, okopávať a vytrhávať burinu. Len tak nám vyrastie pekná zelenina, ovocie, kvety.

V jeseni si zo záhrady pozbierame úrodu. Zem musíme porýľovať a pohnojiť maštalným hnojom. Rastlinky, ktoré nechávame počas zimy v zemi, pekne poprikryvame čečinou. Robíme to preto, aby cez zimu nevymrzli.

V zime si záhradka pod snehovou perinou pekne oddýchne.

4. Správne pomenuj náradie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

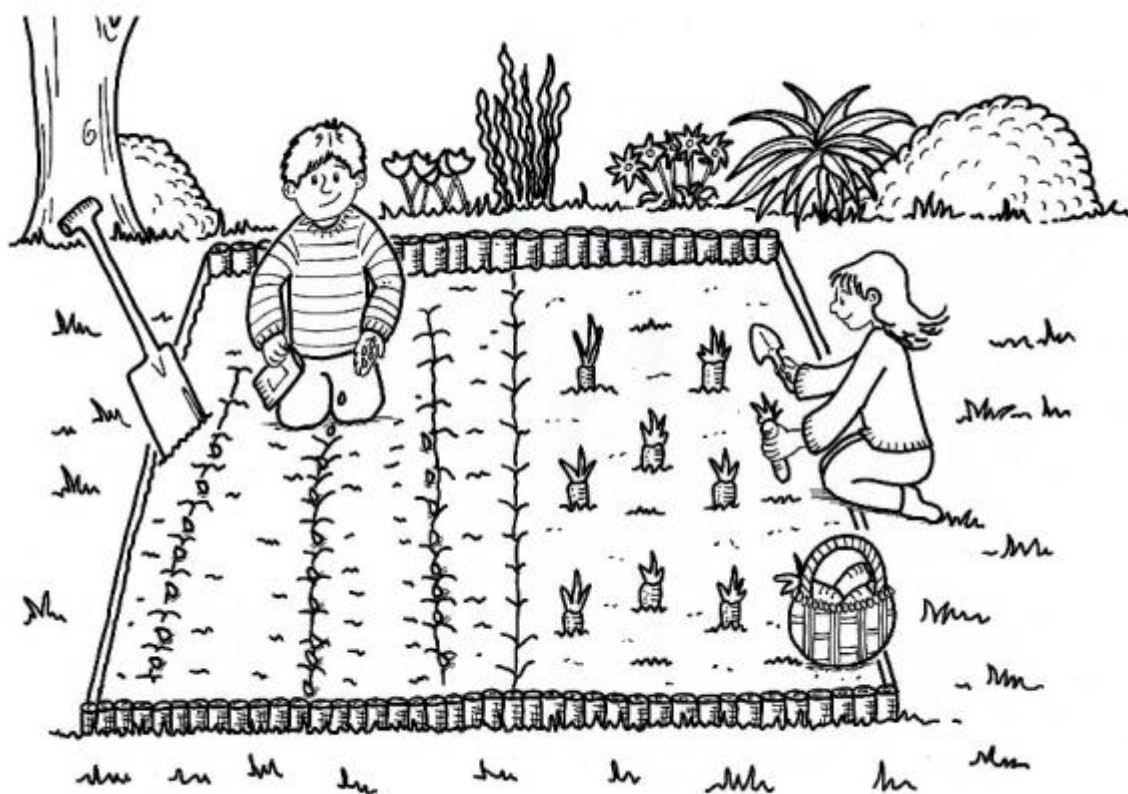

.....

5. Keby si mal svoju záhradku, čo by si v nej chcel pestovať?

.....

.....

i-creative.cz

6. Prečiarkni to zvieratko, ktoré nám v záhrade škodí:

krtko, ryba, motýľ, vlk, had, mačka, myš, včela, veverička, drozd, netopier, pavúk,
srnka, orol, koza, voš, drak

Ovocie a zelenina - Rozdeľ ovocie a zeleninu do pripravených košíkov:

OVOCIE

ZELENINA

1. Určite si si všimol, že si ľudia do svojich záhrad stavajú strašiaka. Prečo to robia?

Preto, lebo:

A, im strašiak polieva úrodu

B, im strašiak záhradu stráži

C, im strašiak odháňa vtáčiky, zajačiky a inú drobnú zver

D, im slúži na okrasu

2. Vyfarbi si svojho strašiaka:

Pokus

Skús si urobiť pokus. Sleduj, za aký dlhý čas ti semiačka začnú klíčiť.

1, Zaozboťaraj si semiačka rastlín napr. hrach, fazuľa, šošovica, žerucha....

2, Priprav si umelohmotné nádoby, do ktorých dáš na spodok vatu.

3, Vatu polej vodou. /Tak primerane, aby vata nezostala suchá, ale aby ani v nádobe nestála voda./

4, Na mokrú vatu rozlož semiačka. /Do každej nádoby daj len jeden druh semiačok./

Napr. do prvej nádoby daj hrach, do druhej daj fazuľu..... Nádoby si môžeš označiť názvom rastlinky, ktorú si dal naklíčiť.

5, Nádoby daj na obločnicu.

6, Sleduj a zapisuj si po dňoch, kedy ti začnú semiačka klíčiť.

1. deň.....

2. deň.....

3. deň.....

4. deň.....

5. deň.....

6. deň.....

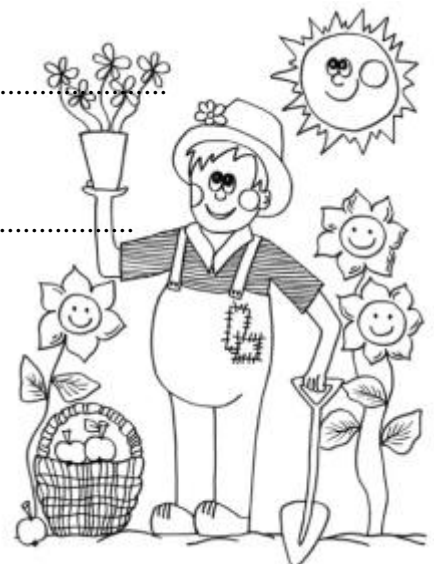
7. deň.....

8. deň.....

Zistil si, že:

- najrýchlejšie vyklíčilo semiačko.....

- najpomalšie vyklíčilo semiačko.....

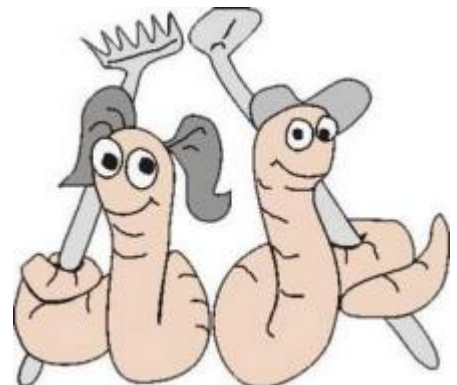
1. Zakrúžkuj len tie vety, ktoré sú pravdivé.

- A, Medzi listovú zeleninu patrí - kapusta, kel, šalát, špenát.
 B, Strukoviny sú - fazuľa, hrach, šošovica.
 C, Obilie patrí medzi zeleninu.
 D, Ku cibulovej zelenine patrí - cibuľa, cesnak, paprika, pažitka a pór.
 E, Zemiaky pochádzajú z Ameriky.
 F, Cvikla spolu s mrkvou patrí medzi koreňovú zeleninu.
 G, Zelenina je v potrave dôležitým zdrojom vitamínov, minerálov a vlákniny.
 H, V čerešni, slivke, jablku i broskyni je kôstka.
 Ch, Červené ríbezle rastú na strome.
 I, Cuketa tvarom pripomína šalátovú uhorku.
 J, Mrkva je bohatá na vitamíny A a betakarotén.

Vieš, že....

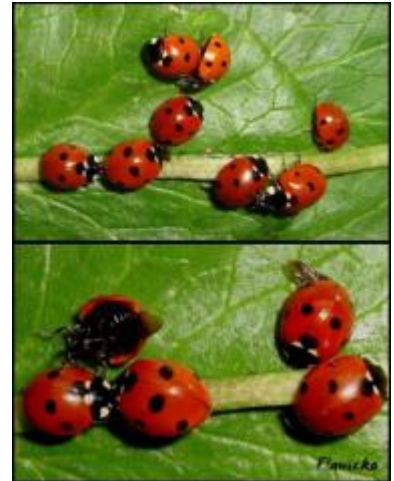
dážďovka

- dorastá do dĺžky približne 9 až 30 cm
- vylieza počas dažďa na povrch zeme, pretože sa vo vlhkej zemi dusí ?
- čím viac dážďoviek máme v záhrade, tým lepšie.
 Dážďovky totiž prevzdušňujú, vyživujú a tým aj zúrodňujú pôdu.

lienka

- dospelá lienka meria 5-8 mm
- žije na rozličných rastlinách a spočiatku sa živí peľom a nektárom, no keď sa objavia prvé vošky, postupne sa stávajú iba tie jej hlavnou potravou. Denne zožerie až 50 vošiek. Počas celého života ich zje až 5 000.
- na jar samičky lienky nakladú až 400 vajíčok ?

mravec

- sú drobný hmyz, ktorého veľkosť dosahuje od niekoľkých milimetrov až po niekoľko centimetrov
- prežívajú v dobre organizovaných kolóniách - postavených hniezdach, ktoré nazývame mravenisko. Počty mravcov v kolónii môžu byť rôzne od niekoľkých desiatok až po niekoľko miliónov jedincov. Sú známe prípady, keď príbuzné kolónie mravcov vytvorili superkolóniu mravenísk nachádzajúcich sa na dĺžke niekoľko tisíc kilometrov .
- v roku 2006 bolo známych 11 844 druhov mravcov
- mravce dokonca vydržia niekoľko hodín pod vodou
- bežný mravec lesný sa dožíva 7 – 10 rokov, mravčia kráľovná sa môže dožiť 10 – 20 rokov

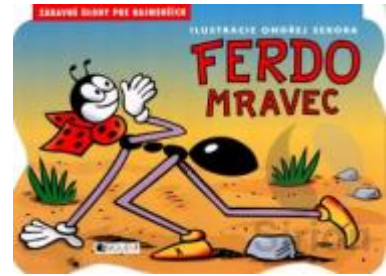

Mravec je považovaný za škodcu. Znehodnocuje potraviny a môže byť prenášačom niektorých nákaz.

- mravec unesie náklad 50-krát ťažší ako je on sám

- najznámejším kresleným mravcom je Ferdo Mravec

jablko

- je jedno z najzdravších druhov ovocia
- každý šťavnatý kúsok jablka zásobuje telo energiou, spoľahlivo uhasí smäd a dobre zasýti. Veľa výživných látok sa nachádza už v šupke, preto by sa pri konzumácii jablko nemalo šúpať.
- na Slovensku sa pestuje okolo 60 odrôd jablák
- slovenské jablká vyvážame hlavne do Čiech, Poľska, Maďarska, do západnej Európy: Belgicka, Holandska, Talianska

zemiaky

- sa do Európy dostali z Južnej Ameriky
- na Slovensko sa zemiaky dostali pravdepodobne až okolo roku 1654
- na územie Spiša priniesli tamojší rodáci študujúci na univerzitách v západnej Európe. Tomáš Šváby, jeden z týchto študentov, nechal zemiaky rozmnožiť vo Veľkej Lesnej. Odtiaľ potom vzišlo ľudové pomenovanie zemiakov - „švábka“, s ktorým sa aj v súčasnosti ešte môžeme stretnúť. V polovici 18. storočia sa zemiaky začali pokusne pestovať aj na Liptove.

paradajka

- pochádza zo Strednej a Južnej Ameriky
- do Európy ju v roku 1498 dovezol Krištof Kolumbus. Paradajky pestovali Aztékovia a Mayovia približne 200 rokov pred našim letopočtom. A semená rajčiaka /paradajky/ sa našli pri vykopávkach južne od Mexiko City, v jaskyniach v údolí Tehuacán

1. Farebnou pastelkou podčiarkni len tie povolania, ktoré súvisia s prácou s ovocím alebo zeleninou.

	predavačka		kuchárka
poľovník		krajčírka	poštárka
	hokejista		riaditeľ školy
hasič		mäsiar	
	policajt		programátor
	stolár		murár
časník		šofér autobusu	spisovateľ
	starosta		automechanik

Kvety

V záhrade si okrem zeleniny a ovocia môžeme pestovať aj kvety. Vieš ako sa volajú?

Pod obrázky kvetov napíš ich meno. Zakrúžkuj tie, ktoré patria medzi tvoje obľúbené.

Bylinková záhradka

Spolu s maminkou si môžeš založiť bylinkový záhon, záhradku, alebo si semiačka byliniek môžete zasieť do kvetináčikov a pestovať si ich na okennom parapete. Bylinky slúžia na ochucovanie jedál a na liečenie a prevenciu chorôb. Navyše obsahujú vitamíny a minerálne látky. Povzbudzujú trávenie, alebo naopak upokojujú.

Medzi najobľúbenejšie bylinky patria:

pažítka

Pridávame ju nasekanú do rôznych nátierok, šalátov, polievok. Pažítka ale aj kvet nám slúži ako dekorácia na chlebíčky a pod. Podporuje chuť do jedla.

levanduľa

Sušený kvet i vňať sa používa do voňavých vrecúšok a vonných zmesí. Svojou vôňou je účinná proti bytovým moliam. Levanduľa je jedna z mála byliniek, ktoré si uchovávajú arómu /vôňu/ aj po vysušení.

mäta

Mäta pieporná má široké uplatnenie v potravinárstve, likérnictve i cukrárenstve. Používa sa čerstvá i sušená vňať.

Rastlinka obsahuje mentol, ktorý sa používa pri výrobe zubných pást, osviežujúcich masážnych krémov, pleťových masiek.

medovka

Medovka je bylinka, ktorá blahodárne pôsobí na organizmus. Medovka Vám povzbudí myseľ a posilní telo i dušu.

žerucha

Žerucha sa konzumuje výlučne v surovom stave. Pridáva sa predovšetkým do čerstvých šalátov, dekoratívne využitie má pri zdobení obložených chlebíčkov.

kôpor

Kôpor má výraznú chuť aj vôňu. Podporuje chuť do jedla a má upokojujúce účinky.

medvedí cesnak

Táto rastlinka je mimoriadne účinným liekom a skvele dochutí i vaše pokrmy. Chut'ovo sa blíži pažitke skombinovanej s cesnakom.

Zabavme sa

V osemsmerovke vyhľadaj tieto slová:

LOPATA, RASTLINA, ZÁHRADNÍK, JABLKO, STROM, KOPAŤ, VODA, KVETY,
MRKVA, PAPIKA, TRÁVA, LAVIČKA

H	R	T	Y	L	O	P	A	T	A	S	W	E	Q	H	N	M	B	V	O	D	A
R	A	B	C	E	R	L	A	P	P	U	T	E	Z	H	Z	R	D	B	N	C	J
D	S	L	V	R	C	K	V	E	L	Y	G	P	H	E	A	K	E	V	M	N	T
S	T	R	O	M	B	H	Á	C	M	H	F	A	J	E	K	V	E	T	Y	X	I
G	L	K	G	T	N	G	R	V	O	J	R	P	P	I	E	A	F	C	N	C	O
U	I	J	P	Y	M	D	T	P	I	A	D	R	D	I	R	P	H	A	C	Y	A
P	N	H	U	U	Z	A	E	M	K	B	C	I	E	O	A	K	Č	I	V	A	L
W	A	K	O	P	A	Ť	A	B	N	L	V	K	A	R	T	I	O	Z	D	K	Z
A	D	N	I	I	A	I	Q	F	U	K	X	A	X	E	T	Y	F	S	R	T	Y
B	E	Z	T	O	S	I	O	X	J	O	S	A	Z	Á	H	R	A	D	N	Í	K

Zajko

Chodil zajko poza sady.

A šup dierou do záhrady.

V tej záhrade kapustička -
veľké hlavy, tučné líčka.

Ale zrazu gazda skríkne.

Zajkovi až chvostík mykne...

Na zajka si teda daj vo svojej záhrade pozor a uži si pobyt na čerstvom vzduchu s rastlinkami.

Použité zdroje:

<http://rozpravky.zena.atlas.sk/tahal-dedko-repku/751225.html>

<https://www.google.sk/search?q=zahradne+naradie&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=ug1pU8PxJvLG7Aa8zYGADQ&ved=0CEMQsAQ&biw=1323&bih=590>

<https://www.google.sk/#q=bylinky>

<https://www.google.sk/#q=ovocie>

<https://www.google.sk/search?q=omalovanky+zahrada&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=qQ5pU4uZDeys7QamiYD4DA&ved=0CCsQsAQ&biw=1323&bih=590>

https://www.google.sk/search?q=d%C3%A1%C5%BE%C4%8Fovka&source=lnms&sa=X&ei=9g5pU6j0Hoa3yQOmloDwDQ&ved=0CAcQ_AUoAA&biw=1323&bih=590&dpr=1

http://sk.wikipedia.org/wiki/Mrkva_obyčajná

<https://www.google.sk/search?q=lienka&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=gdptU57nOqjQ4QSkYGIDA&sqi=2&ved=0CCsQsAQ&biw=1333&bih=620>

http://sk.wikipedia.org/wiki/Lienka_sedembodková

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Mravcovité>

<http://zelovoc.nazdravie.sk/sk/ovocie/jablko/60/>

http://sk.wikipedia.org/wiki/Luľok_zemiakový

http://sk.wikipedia.org/wiki/Rajčiak_jedlý

<https://www.google.sk/search?q=kvety&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=CNxtU5uPB8LX7Abal4DwBw&sqi=2&ved=0CCsQsAQ&biw=1333&bih=620>

<https://www.google.sk/search?q=zajac&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=RGtvU760MaqL7Aba7IG4Ag&ved=0CCsQsAQ&biw=1333&bih=620>

<http://decki.blog.cz/1212/zajko>